

Anonimizirana različica

Prevod

C-529/22 – 1

Zadeva C-529/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

9. avgust 2022

Predložitveno sodišče:

Landgericht Frankfurt am Main (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

7. julij 2022

Tožeča stranka in pritožnica:

PA

Tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

trendtours Touristik GmbH

[...] (ni prevedeno)

Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija) Frankfurt na Majni, 7. julij 2022

[...] (ni prevedeno)

Sklep

v sporu

PA, [...] (ni prevedeno) 60598 Frankfurt na Majni,

tožeča stranka in pritožnica,

[...] (ni prevedeno)

proti

SL

trendtours Touristik GmbH [...] (ni prevedeno), 65830 Kriftel,

tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku,

[...] (ni prevedeno)

je 24. civilni senat Landgericht Frankfurt am Main (deželno sodišče v Frankfurtu na Majni) [...] (ni prevedeno) 7. julija 2022

sklenil:

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267, drugi odstavek, Pogodbe o delovanju Evropske unije [...] (ni prevedeno) s predlogom za sprejetje predhodne odločbe predložita ti vprašanji glede razlage prava Unije:

- 1. Ali je treba člen 12(2) Direktive (EU) 2015/2302 z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS (v nadaljevanju: Direktiva o paketnih potovanjih) razlagati tako, da je v njem poleg pravice do odstopa iz člena 12(1) Direktive o paketnih potovanjih določena še ena pravica do odstopa, katere pravne posledice so upoštevne le, če se potnik v svoji odstopni izjavi sklicuje na neizogibne in izredne okoliščine v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo turističnega paketa, ali okoliščine, ki znatno vplivajo na prevoz potnikov v kraj potovanja?**
- 2. Ali je treba člen 12(2) Direktive o paketnih potovanjih razlagati tako, da obveznost plačila odstopnine ne preneha, če potnik ob odstopu ne navede nobenega razloga in odstop šele pozneje utemelji z v času odstopa predvidevanimi ali v času potovanja obstoječimi neizogibnimi in izrednimi okoliščinami v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo turističnega paketa, ali okoliščinami, ki znatno vplivajo na prevoz potnikov v kraj potovanja?**

II. Postopek se prekine.

Obrazložitev:

I.

Spor temelji na teh dejstvih:

Tožeča stranka je 19. marca 2019 pri toženi organizatoriki zase in za svojo soprogo v terminu od 26. aprila 2020 do 7. maja 2020 rezervirala potovanje „Izrael in Jordanija“, pri čemer je cena potovanja znašala 2908,00 EUR. Na podlagi računa tožene stranke je plačala akontacijo v znesku 325,00 EUR.

6. januarja 2020, 16 tednov pred načrtovanim potovanjem, je podala izjavo o odstopu od pogodbe, pri čemer je navedla:

„Spoštovani,

v zvezi z [...] (ni prevedeno) [rezervacija] vas obveščam, da želiva odstopiti od potovanja.

Prosim, da mi potrdite, da sva odstopila, in da stroški odstopa znašajo največ 20 % cene potovanja. [...]“.

Tožena stranka je tožeči stranki 8. januarja 2020 izdala „storno račun“, v skladu s svojimi pogoji za potovanja, ki so bili vključeni v pogodbo, obračunala 25 % cene potovanja kot „standardno odstopnino“, skupno 727,00 EUR, plačano akontacijo pa obdržala. Tožeča stranka je 13. januarja 2020 toženi stranki brez pridržkov plačala preostalih 402,00 EUR.

Tožena stranka je zaradi pandemije korona virusa odpovedala potovanje. Tožeča stranka je z dopisom z dne 5. novembra 2020 najprej sama, nato pa 2. decembra 2020 po odvetniku, zoper toženo stranko neuspešno uveljavljala vračilo plačanih 727,00 EUR, svoj odstop pa je zdaj utemeljevala s širjenjem pandemije korona virusa in s tem, da potovanje ni bilo izvedeno.

Menila je, da tožena stranka ni pridobila pravice do odstopnine, saj je, ker je tožena stranka odpovedala potovanje, ni mogoče zahtevati. Po mnenju tožeče stranke naj Direktiva o paketnih potovanjih ne bi izključevala možnosti, da se že podano odstopno izjavo, ki najprej ni vsebovala razloga, utemelji naknadno.

Amtsgericht Frankfurt am Main (okrajno sodišče v Frankfurtu na Majni, Nemčija) je s sodbo z dne 16. septembra 2021 tožbo zavrnilo. Tožena stranka naj bi bila na podlagi člena 651h(1), tretji stavek, BGB (civilni zakonik) v povezavi z njenimi splošnimi pogoji poslovanja upravičena do ustrezne odstopnine v višini 727,00 EUR. Določbe o določitvi standardnega nadomestila zaradi odstopa naj bi bile veljavne. Tožeča stranka, ki nosi trditveno in dokazno breme, naj ne bi dokazala, da ji je bila povzročena manjša določena škoda. Tudi iz člena 651h(3) BGB naj ne bi izhajalo, da pravica do nadomestila ne obstaja. Poleg tega naj bi se zdelo, da je tožeča stranka odstopila ne glede na pandemijo korona virusa, pandemijo pa je šele pozneje uporabila za utemeljitev zahtevka za vračilo.

Tožeča stranka je zoper sodbo v predpisanem roku vložila pritožbo in vztraja pri svojih zahtevkih za vračilo zneskov, ki jih je plačala toženi stranki.

Tožena stranka meni, da je sodba Amtsgericht (okrajno sodišče) pravilna. Člen 651h(3) BGB naj se v korist tožeče stranke sploh ne bi mogel uporabljati, ker naj se tožeča stranka ne bi sklicevala na razloge v smislu te določbe.

II.

Utemeljenost pritožbe tožeče stranke je odvisna predvsem od razlage člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih, in sicer od tega, ali je v tem členu poleg razloga za odstop iz člena 12(1) Direktive o paketnih potovanjih določen še en razlog za odstop, in od tega, ali odstop ni možen, če potnik v odstopni izjavi, podani organizatorju, ni navedel razloga za odstop.

Na podlagi nemške ureditve, ki se nanaša na pogodbe o paketnem potovanju, s katero se prenaša člen 12 Direktive o paketnih potovanjih, lahko potnik v skladu s členom 651h(1) BGB pred začetkom potovanja kadarkoli odstopi od pogodbe o paketnem potovanju. Nacionalni zakon ne določa, da je treba navesti razlog za odstop. V skladu s členom 651h(1), drugi stavek, BGB je pravna posledica odstopa potnika, da organizator izgubi pravico do plačila turističnega paketa. V skladu s členom 651h(1), tretji stavek, BGB lahko organizator zahteva ustrezno nadomestilo, ki ga lahko v skladu z odstavkom 2 tega člena pavšalno določi tudi v splošnih pogojih poslovanja. Vendar organizator v skladu s členom 651h(3), prvi stavek, BGB ne more zahtevati nadomestila zaradi odstopa v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo turističnega paketa [...].

Take neizogibne in izredne okoliščine v kraju potovanja, ki znatno vplivajo na njegovo izvedbo, so bile v obravnavanem primeru podane, saj potovanje ni moglo biti izvedeno zaradi korona pandemije, ki je neizogibna in izredna okoliščina.

Tožena stranka na podlagi besedila člena 651h(1) in (3) BGB ne more zahtevati nadomestila zaradi odstopa, ker so v skladu z besedilom člena 651h(3) BGB upoštevne dejanske okoliščine, ki so podane takrat, ko bi moralo biti potovanje v skladu z dogovorom izvedeno. V besedilu nemškega zakonika ni nobene podlage za stališče, ki se zastopa v nemški sodni praksi in literaturi o pravu, ki ureja področje potovanj, da je za vprašanje obstoja neizogibne in izredne okoliščine bistveno predvidevanje v času odstopne izjave, ki se opravi na podlagi predhodne ocene (glej, med drugim, sodbo OLG Hamm (višje deželno sodišče v Hammu, Nemčija) z dne 30. avgusta 2021, 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; sodbo AG Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z dne 8. februarja 2021, 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; sodbo AG Frankfurt (okrajno sodišče v Frankfurtu, Nemčija) z dne 11. avgusta 2020, 32 C 2136/20, juris, točka 38; sodbo AG München (okrajno sodišče v Münchnu, Nemčija) z dne 27. oktobra 2020, 159 C 13380/20, juris, točka 19, in sodbo LG Kassel (deželno sodišče v Kasslu, Nemčija) z dne 2. novembra 2021, 5 0 459/21, juris, točka 35; [...] (ni prevedeno)). Vprašanje, ali je besedilo člena 651h(3) BGB skladno z ureditvijo iz člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih oziroma ali je treba ta člen razlagati v skladu z Direktivo, je predmet predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki jih

Sodišče Evropske unije med drugim obravnava pod številka zadeve C-776/21 in C-193/22 (glej tudi: sklep OGH (zvezno vrhovno sodišče, Avstrija) z dne 25. januarja 2022 [...] (ni prevedeno) (zadeva C-193/22)).

Poleg tega ni pojasnjeno vprašanje, ali se potnik, v obravnavanem primeru je to tožeča stranka, ne more sklicevati na člen 651h(3), prvi stavek, BGB, ker v odstopni izjavi ni navedel nobenega razloga in je odstop šele pozneje utemeljil z omejitvami, ki sta jih Izrael in Jordanija uvedla zaradi pandemije korona virusa.

Iz besedila člena 651h(1) BGB izhaja, da v odstopni izjavi ni treba navesti razloga za odstop, ker ta za nastanek posameznikove pravice do vračila plačila za potovanje ni potreben. Člen 651h(3) BGB ne določa samostojne pravice do odstopa. Nacionalni zakonodajalec ga je namreč oblikoval tako, da lahko potnik na njegovi podlagi odstopnini, ki jo je načeloma treba plačati, ugovarja v primeru neizogibnih in izrednih okoliščin v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo potovanja.

Zato se postavlja vprašanje, ali je v členu 12(2) Direktive o paketnih potovanjih določena samostojna pravica do odstopa, na katero se mora potnik ob odstopu – za razliko od pravice do odstopa iz člena 12(1) Direktive o paketnih potovanjih – tudi sklicevati, da prepreči, da bi bil organizator upravičen do odstopnine.

Iz besedila člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih je razvidno, da ta člen vsebuje ločeno pravico do odstopa, ki se razlikuje od tiste iz člena 12(1) te direktive. Predložitveno sodišče meni, da to izhaja iz besed „ima potnik *v primeru* [...] pravico“. Izražen je pogoj za odstop, s tem pa določen razlog za odstop.

V členu 12(1) Direktive o paketnih potovanjih z vidika sistematike ni take omejitve, v njenem členu 12(3) pa taka omejitev za organizatorja obstaja. Organizator lahko v skladu s to določbo odstopi od pogodbe, če ni doseženo najmanjše število udeležencev (točka (a)) ali zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin ne more izvesti potovanja (točka (b)). Senat meni, da je to, da člen 12(1) in člen 12(2) določata dve različni pravici do odstopa in da je med njima treba razlikovati, razvidno tudi iz tega, da mora člen 12(2) Direktive o paketnih potovanjih veljati „ne glede na odstavek 1“, torej poleg odstavka 1.

Predložitveno sodišče meni, da njegovo pravno stališče potrjuje tudi uvodna izjava 31 Direktive o paketnih potovanjih. Tudi v njej se razlikuje med pravico do odstopa, ki jo je mogoče uveljavljati kadarkoli in zato brezpogojno, vendar je treba plačati odstopnino (prvi stavek), in pravico do odstopa brez obveznosti plačila odstopnine, navedeno v drugem stavku. To pomeni, da zakonodajalec Unije v Direktivi o paketnih potovanjih tako kot nacionalni zakonodajalec izhaja iz načela nastanka obveznosti plačila odstopnine, ki lahko v skladu s sistematiko Direktive izjemoma ne nastane le v posebnem primeru obstoja izrednih okoliščin in znatnega vpliva na potovanje ali prevoz.

Predložitveno sodišče meni, da iz te sistematike in obstoja razloga za odstop izhaja, da se mora potnik ob odstopu, če želi preprečiti nastanek obveznosti plačila

odstopnine v smislu člena 12(1), drugi stavek, Direktive o paketnih potovanjih, sklicevati na pravico v smislu člena 12(2) te direktive. To zahtevo glede izjave potnika bi bilo mogoče spet utemeljiti s tem, da je ta določba pogojena ravno z izrednimi okoliščinami in znatnim vplivom na izvedbo potovanja. Namen besedila člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih je, da pravna posledica neobstoja obveznosti plačila odstopnine nastopi le, če se potnik, ki lahko izbira med pravicama do odstopa, sklicuje na to določbo. Morda bi se moral potnik konkretno odločiti, katero od pravic do odstopa je izbral (in to tudi navesti), tudi zaradi pravne varnosti obeh pogodbениh strank.

Argument proti temu, da iz Direktive (EU) 2015/2302 izhaja zahteva po navedbi razloga, pa bi bil lahko ob upoštevanju Direktive ta, da taka zahteva ni konkretno določena in da potnik, ki je praviloma pravni laik, zato z njo ni seznanjen. Člen 12(2), prvi stavek, Direktive (EU) 2015/2302 zgolj določa, da ima potnik pravico do odstopa, ne pa, da jo mora tudi utemeljiti. Poleg tega iz njenih določb ni razvidno, da je naloga nacionalnega sodišča, da objektivno uvrsti uveljavljeno pravico do odstopa pod ustrezno določbo Direktive.

Če se potnik ne sklicuje na izredne okoliščine, bi moral zato plačati odstopnino. Posledica zadnjenavedene razlage bi v obravnavanem sporu bila, da se potnik ne more sklicevati na člen 12(2) Direktive o paketnih potovanjih (oziroma člen 651 h(3) BGB) in mora organizatorji plačati odstopnino. Člen 651h(3) BGB bi bilo treba v tem primeru glede na navedeno razlagati v skladu z Direktivo (člen 4 Direktive o paketnih potovanjih).

Senat je to vprašanje za predhodno odločanje Sodišču predložilo že [...] (ni prevedeno) na podlagi sklepa z dne 9. junija 2022 [...] (ni prevedeno) (zadeva C-511/22).

Predložitvenemu sodišču se, če bi Sodišče odločilo, da mora potnik organizatorju ob odstopu navesti razlog, postavlja nadaljnje vprašanje, ki ga zato postavlja kot drugo vprašanje za predhodno odločanje, ali se je treba, v časovnem smislu, na razlog za odstop sklicevati neposredno v odstopni izjavi oziroma ali se lahko potnik naknadno sklicuje na objektivne izredne okoliščine v smislu člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih in lahko svoj odstop – kot v obravnavanem primeru – naknadno utemelji s tem. Če bi to lahko storil, bi bila zahteva po navedbi razloga v obravnavanem primeru izpolnjena.

Predložitveno sodišče meni, da je razlaga v zvezi s tem najprej tesno povezana z vprašanjem, ki sta ga Sodišču predložili že Oberster Gerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Avstrija) 25. januarja 2022 (C-193/22) in Amtsgericht Düsseldorf (okrajno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) na podlagi sklepa z dne 8. decembra 2021 (številka zadeve C-776/21). Za odgovor na to vprašanje o razlagi bi bilo lahko odločilno (tudi), v katerem trenutku morajo biti izpolnjeni pogoji člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih. Če morajo biti pogoji iz člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih izpolnjeni takrat, ko bi moralo biti potovanje izvedeno, bi bil lahko to argument za to, da se lahko potnik tudi še naknadno in

kljub odstopu, ki ga je predhodno izjavil brez navedbe razloga ali z navedbo drugega razloga, sklicuje na izredne okoliščine in znaten vpliv na potovanje. Načeloma pa bi bilo to drugače, če bi bila odločilna odločitev na podlagi predvidevanja, sprejeta ob podaji odstopne izjave. V tem primeru bi bilo veliko argumentov za to, da je treba navedbo razloga zahtevati tudi ob odstopu.

Po eni strani v prid temu, da je treba v odstopni izjavi navesti razlog za odstop, po mnenju senata govori to, da lahko organizator le tako ve, ali lahko uveljavlja odstopnino. Poleg tega bi se potnika postavilo v boljši položaj, če bi lahko najprej odstopil od pogodbe o potovanju iz drugega razloga ali brez kakršnega koli razloga, nato pa naknadno onemogočil zahtevek organizatorja za nadomestilo. Po drugi strani bi lahko to, da bi se navedba razloga zahtevala že ob odstopu, v primeru poznejših izrednih okoliščin, zaradi katerih bi imel potnik pravico odstopiti brez plačila odstopnine, vsekakor negativno vplivalo na varstvo potrošnikov, ki ga določa Direktiva (EU) 2015/2302. Poleg tega je v zvezi s tem pomembno tudi, da zahteva po navedbi razloga ni konkretno določena.

[...] (ni prevedeno) (prekinitev postopka) [...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT